

Fagligt og politisk Samarbejde.

Af Johs. Kjærbøl.

Naar jeg i Dag skal tale om fagligt og politisk Samarbejde, vil jeg erindre om, at Fagbevægelsen er begyndt som et Led i den internationale Arbejderforening, som oprettedes her i Landet i Sommeren 1871, og hvis Virksomhed ifølge Foreningens Loves skulde være baade af politisk og faglig Natur. I Lovenes § 13 hed det saaledes: »Den skal ved alle Midler stræbe at ordne Medlemmernes Optræden saavel i politisk Retning som imod Kapitalisterne, og den skal, efterhaanden som Forholdene tillader det, virke hen til Oprettelse af Produktionsforeninger, hvor alle Deltagere kunne faa den fulde Værdi af deres Arbejde«. Internationales faglige Karakter fremgik ligeledes af følgende Bestemmelse i dens Loves § 14: »Paatænkes der Strejke, maa dette i god Tid meldes til Centralkomiteen«. Betegnende er det ogsaa, at det første store Arbejdermøde, som holdtes den 4. Oktober 1871 i »Føniks« i København, drejede sig om et fagligt Spørgsmaal, nemlig den af Maskinfabrikant Burmeister, senere Burmeister & Wain, etablerede Lockout overfor ca. 200 af hans Arbejdere. Internationales Fagsektioner gik efterhaanden op i de Fagforeninger, som blev dannet, men disse Fagforeninger, de saakaldte »frie Fagforeninger«, udgjorde gennem Centralbestyrelsen det socialistiske Arbejderparti, og formelt var derfor ethvert Fagforeningsmedlem Socialist. Centralbestyrelsen bestod af 2 Repræsentanter for hver Forening, og disse valgte igen en Formand, en Næstformand og Kasserer. Organisationens Arbejde gik væsentligst i tre Retninger. Dels gjaldt det om at vinde politisk Magt og Indflydelse, hertil benyttede man Møder og Pressen. Dernæst arbejdede man paa, gennem højere Løn og kortere Arbejdstid at højne Arbejdernes Levefod, og for det tredje søgte man at forberede Produktionsmidlernes Overgang til Samfundsejendom gennem Oprettelse af Produktionsforeninger, udgaaede fra og ledede af Fagforeningerne. Her har vi Begyndelsen til den Udvikling, som den danske Arbejderbevægelse gennemløb i de følgende Aaringer, og hvorunder den politiske, faglige og kooperative Bevægelse blev Grene paa det samme Træ, hvortil nu ogsaa er kommet Oplysningsbevægelsen.

I 1878 oprettedes Det socialdemokratiske Forbund, og der blev dermed skabt en Central for den politiske Virksomhed, medens der ikke var et tilsvarende Organ for den faglige. Naar der derfor var Spørgsmaal af faglig Interesse, der skulde behandles, sammenkaldte Bestyrelsen for Socialdemokratisk Forbund Fagforeningernes Bestyrelser til Fællesmøde. Den livlige Virksomhed, der blev udfoldet i Firserne, og som medførte omfattende Strejker og Lockouter, gjorde imidlertid en Arbejdsdeling nødvendig.

I August Maaned 1886 afholdtes den første skandinaviske Arbejderkongres, der havde Karakteren af en faglig Kongres, men som dog slog fast, at Arbejderbevægelsen maatte have baade en politisk og en faglig Karakter, og at den burde slutte sig til de socialdemokratiske Principper. Denne fælles faglige og politiske Indstilling blev da ogsaa tilkendegivet ved Oprettelsen af

»De samvirkende Fagforeninger« i København umiddelbart efter Gøteborg-Kongressen, idet »Socialdemokratisk Forbund« valgte 2 af de 7 Medlemmer, hvoraf Ledelsen kom til at bestaa. I Dag sidder der ogsaa 2 Medlemmer, valgt af »Socialdemokratisk Forbund«, i Forretningsudvalget for »De samvirkende Fagforbund«, og omvendt 2 af »De samvirkende Fagforbund« valgte Medlemmer i »Socialdemokratisk Forbund«s Ledelse. De samvirkende Fagforeningers politiske Indstilling fik sit Udtryk i det Manifest, som Ledelsen udsendte til Arbejderne, endda som Punkt 1: Fagforeningernes politiske Program. Det bestod af 3 Afsnit, saalydende:

a) Da Arbejdernes økonomiske Eksistens kun under Lovens Beskyttelse kan anses for sikret, vil Fagforeningerne søge at øve Indflydelse paa Lovgivningsarbejdet ved at virke hen til, dels at Arbejderne bliver politisk ligestillede med Samfundets øvrige Klasser, dels at Folkerepræsentationen behandler Arbejdernes økonomiske Stilling og vedtager Love, der sikrer Arbejderne mod hensynsløs Udbytning fra Kapitalisternes Side.

b) Som Følge heraf bør Fagforeningerne til enhver Tid behandle de Spørgsmaal, der i Følge deres Natur har Betydning for Arbejderne, hvadenten disse er af social-økonomisk eller politisk Karakter.

c) Da det maa erkendes, at den privat-kapitalistiske Produktionsmaade stadig vil være en Hindring for at tilvejebringe Lykke og Tilfredshed i Samfundet, udtaler Kongressen sin Anerkendelse af de socialistiske Principper«.

Dette Program blev Grundlaget for Fagbevægelsens politiske Virksomhed i de følgende Aar. Jeg vil ogsaa anføre, at et Organ som Pressen, der har en uhyre Betydning for Arbejderbevægelsen, og uden hvilket det ikke havde været muligt at naa saa langt politisk, som Tilfældet blev, er oprettet af de københavnske Fagforeninger.

Blandt de Spørgsmaal, som Fagbevægelsen søgte at faa løst ad politisk Vej, kan nævnes Arbejdstidsspørgs-maalet. Allerede i 1879 indsendte C. C. Andersen og P. Knudsen et Andragende til Rigsdagen om Lovfæstelse af en 8 Timers Arbejdsdag i Vintermaanederne. I 1883 opfordrede københavnske Fagforeninger sammen med Socialdemokratisk Forbund Rigsdagen til at gennemføre en Lov om 8 Timersdagen. I 1886 tiltræder den skandinaviske Arbejderkongres Kravet.

Men det var ikke alene saaledes, at den daværende Fagbevægelse direkte søgte at øve Indflydelse paa Lovgivningsmagten til Fremme af de faglige Interesser. Gennem de Organer, som Fagforeningerne oprettede for at hjælpe syge og arbejdsløse Kammerater, forberedtes i Virkeligheden en Del af senere Tidens Sociallovgivning.

Allerede forinden Arbejderne dannede deres Fagforeninger, oprettede de forskellige Understøttelsesorganer, Syge- og Hjælpekasser, der kunde træde til, naar Arbejdsevnen svigtede, og som egentlig var en Fortsættelse af den Understøttelsesvirksomhed, som de gamle Laug i ikke ringe Udstrækning udfoldede. Oprettelsen af Rejse- og Understøttelseskasser skete i Forstaaelse af, at man, saa langt som det var muligt, skulde hjælpe de Kammerater, der mistede deres Arbejde, for at de ikke skulde optræde som Løntrykkere og dermed forringe Fagets Vilkaar, og der er vel næppe noget Omraade, hvor Fagforeningerne i højere Grad har været interesserede, end netop i Arbejdsløshedslovgivningen. Den Lovgivning, der paa dette Omraade er gennemført her i Danmark, har været en mægtig Løftestang for de rent faglige Interesser, og uden Adgang til med Støtte fra Stat og Kommune at have kunnet yde de arbejdsledige en Understøttelse, der gav Mulighed for en taalelig Eksistens, havde det afgjort ikke kunnet lade sig gøre at opretholde det Lønniveau, som danske Arbejdere trods den lange Depression efter Krigen staar paa.

Tilsyneladende er ikke alle Fagorganisationer lige interesserede i Sociallovgivningen, i alt Fald ikke i dens rent understøttelsesmæssige Del, thi de Organisationer, der omfatter fastlønnede og pensionsberettigede Arbejdere og Funktionærer, kunde synes ikke i samme Grad at være interesserede i Arbejdsløshedsforsikring eller Aldersrente, som f. Eks. Privatindustriens Arbejdere, men alligevel er Forholdet dette, at Fagbevægelsen som Helhed ikke alene maa være interesseret i, men faktisk ikke kan undvære Sociallovgivningen. Ogsaa Tjenestemændene er, selv om de direkte ikke har Brug for Arbejdsløshedsunderstøttelse, dog stærkt interesserede i den herhenhørende Forsikring. Tjenestemændenes Løn- og Arbejdsvilkaar har altid været paavirket af, hvad de private Erhvervs Arbejdere var i Stand til at tilkæmpe sig, og denne Paavirkning gør sig i stigende Grad gældende. Naar derfor Arbejdsløshedsunderstøttelsen virker til Fremme af de faglige Formaal, som ogsaa Tjenestemændene er interesserede i, bliver disse altsaa ogsaa interesserede i, at der tilvejebringes den bedst mulige Arbejdsløshedsforsikring.

Og hvad har ikke Hjælpekassevirksomheden betydet for Fagorganisationernes Medlemmer? Det er ikke tilfældigt, at netop med Hensyn til Arbejdsløsheds- og Hjælpekasselovgivning har Modstanderne i Rigsdagen og paa Møder sat ind med megen Bitterhed for at reducere den det mest mulige og derigennem svække Arbejdernes Evne til at modstaa Arbejdsgivernes Løntryksbestræbelser. Vi kender Resultaterne, og drager vi en Sammenligning mellem Nutid og Fortid og maaler de store Fremskridt, der er naaede, maa Æren herfor i Virkeligheden deles med det politiske Parti, der gennem sin Indflydelse paa hele den sociale Lovgivning har bidraget til at højne Arbejderklassens Livsvilkaar.

Jeg vil ogsaa pege paa Forsørgelseslovgivningens Udvikling, Arbejderbeskyttelseslovgivningen, kommunale sociale Foranstaltninger og Sundhedsforanstaltninger. Jeg vil nævne Love som Sygekasseloven, Invaliderenteloven, Ulykkesforsikringsloven, Fabrikloven, Loven om Børns og

unge Menneskers Arbejde, Lærlingeloven, Lov om Arbejde i Bagerier, Tyendeloven, Polakloven og Lukkeloven som Love af den allerstørste Interesse for Fagorganisationerne, fordi disse Love i Virkeligheden understøtter hele den faglige Bevægelse og bidrager til at fremme det Arbejde, som Fagforeningerne udfører.

Iøvrigt vil al Lovgivning være socialt betonet, og gennem Skattelovgivningen øves der en ikke ringe Indflydelse paa Lønnens Købeevne. Spørgsmaalet er jo ikke alene, om Lønnen er lille eller stor, men om, hvad Arbejderen kan faa for sin Løn, hvilket Velvære, hvilken Levestandard han kan opretholde derfor. Hele denne Side af Samfundslivet kan Arbejderne kun præge gennem politisk og kommunal Indflydelse og kun gennem en socialt indstillet Lovgivning, der til syvende og sidst foretager en Indtægtsfordeling, i hvilken Fagforeningerne i allerhøjeste Grad maa være interesserede.

Naar vi regner med, at Fagbevægelsen i Danmark er godt 60 Aar gammel, vil det sige, at man kan dele dette Tidsrum i 2 omtrent lige store Dele, hvoraf den første indtil Aarhundredskiftet var præget af Kampen for Organisationsretten, medens Kendetegnet for den sidste Halvdel er de kollektive Overenskomster og den paa Grundlag af disse skabte arbejdsretlige Ordninger. I begge Perioder har Sociallovgivningen haft sin store Betydning for Fagbevægelsen. I den første Periode, fordi Fagbevægelsen var svag og trængte til Støtte gennem Lovgivningsmagten, i den sidste Periode, fordi de økonomiske Kriser blev mere langvarige, dybtgaaende og omfattende. Men hvad der i den sidste Periode fra Aarhundredskiftet til nu i denne Forbindelse er af særlig Interesse for Fagbevægelsen, er Lovgivningsmagtens stigende Indflydelse paa selve den fagorganisatoriske Udfoldelse.

Lad mig her erindre om, at da Den permanente Voldgiftsret var oprettet, grundet paa privatretlig Aftale indeholdt i Septemberforliget, fik den ved en særlig Lov Ret til at afhøre Vidner under Edstvang. Lovgivningsmagten gav altsaa Retten en Slags officielt Stempel. Da Den permanente Voldgiftsret efter 10 Aars Forløb afløstes af Den faste Voldgiftsret, hvilede denne i en af Rigsdagen vedtagne Lov, og dens Kendelser blev det officielle Grundlag for den arbejdsretlige Tilstand i Danmark. Ved Septemberforliget var der Parterne imellem truffet Aftale om deres gensidige retslige Stilling, men dette Retsforhold blev altsaa lovfæstet i 1910 samtidig med, at Retten ogsaa skulde dømme, naar det drejede sig om Aftalebrud i Almindelighed. I Virkeligheden er Forholdet dette, efter at Den faste Voldgiftsret blev oprettet, at det danske Arbejdsretsgrundlag hviler paa en Aftale mellem Arbejdernes og Arbejdsgivernes Hovedorganisationer, men at det er en af Staten indstiftet Institution, der træffer Afgørelse om, hvorvidt en af Parterne har overtraadt denne Aftale saavel som alle andre kollektive Aftaler, der træffes mellem Arbejdere og Arbejdsgivere om Arbejdsforholdet.

Men i 1910 fik vi ogsaa en anden Lov, der efterhaanden har faaet overordentlig stor Betydning for Fagbevægelsen i Danmark, nemlig Forligsmandsloven. Ved denne Lov søger Samfundet ved sin Repræsentant, Forligsmanden, at øve Indflydelse paa saadanne opstaaende Interessespørgsmaal mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, som truer med Konflikt af et saadant Omfang, at den har samfundsmæssig Betydning. Hvad er samfundsmæssig Betydning i denne Forbindelse andet end en Konflikt, der vil virke generende paa samfundsvigtige Funktioner. Nu staar det ganske vist Parterne frit for, om de vil tiltræde eller forkaste Forligsmandens Mæglingsforslag, men en Kendsgerning er det, at Loven, som er en Tilkendegivelse fra Samfundet om, at dette ønsker at faa Indflydelse paa Forholdene, naar de store faglige Interesser tørner sammen, har faaet en Udvikling, som Fagbevægelsen egentlig nu er ved at blive utilfreds med. Dette skyldes, at baade Arbejdsgiverne og Arbejderne har søgt at benytte Forligsinstitutionen til under de faglige Kampe at opnaa det mest mulige. Medens det oprindeligt var Tanken, at Forligsmandens Medvirkning skulde være det sidste Forsøg paa at undgaa Arbejdskonflikten, saa indgik Institutionen efterhaanden ikke alene i Samfundsbevidstheden, men ogsaa i Arbejdsgivernes og Arbejdernes Bevidsthed som et Organ, der kunde bruges til Fremme af henholdsvis den enes eller den andens Interesser, alt efter som Situationen nu engang formede sig. Ikke mindst da Afviklingen af Krigskonjunkturerne skulde finde Sted, mente Fagorganisationerne ofte at se deres Fordel ved at lade Spørgsmaalene gaa til Tops, som det hed, d. v. s. man tilstræbte aabenlyst at faa Forligsmanden engageret for dermed at slippe noget billigere fra det. Resultaterne vil jeg i de enkelte Tilfælde ganske se bort fra, men det er jo klart, at man kan ikke benytte en Institution

Gang paa Gang og gøre den til et Organ, som man bruger til Fremme af sine Interesser, uden at man derved styrker denne Institution, og i Virkeligheden har saavel Arbejdsgivernes som Arbejdernes Organisationer i høj Grad bidraget til, at Samfundets Indflydelse under faglige Konfliktsforhold er blevet meget betydelig. Det er derfor ikke udtømmende at nøjes med at skælde ud paa den socialdemokratiske Regering, fordi den i den reviderede Forligsmandslov har indført nogle Afstemningsregler, som man i visse Kredse opfatter som et Angreb paa Fagforbundenes Suverænitet, naar man ikke samtidig erindrer sig den Udvikling, der i Tilslutning til Forligsinstitutionen har fundet Sted, og som Fagorganisationerne i høj Grad har øvet Indflydelse paa. Jeg skal iøvrigt senere komme tilbage til den nye Forligsmandslov. Maa jeg blot i denne Redegørelse, som jeg vil bede om at faa opfattet som en Optakt til de Bemærkninger, jeg senere vil fremkomme med vedrørende Emnet: »Fagligt og politisk Samarbejde«, erindre om et andet Omraade, hvor Lovgivningsmagten paa et tidligt Tidspunkt satte ind overfor Fagbevægelsen, I Aarene efter Aarhundredskiftet opstod der i Arbejdsgiverkredse en stærk Kritik af den Maade, som de faglige Organisationer administrerede deres Anvisningskontorer paa, idet Arbejdsgiverne gjorde gældende, at Fagforbundene gennem Arbejdsanvisningen i højere Grad søgte at fremme faglige Formaaler end at drive en neutral Arbejdsanvisning. Saalsenge Fagforbundene ved egne Midler opretholdt Arbejdsløshedsforsikringen og Arbejdsanvisningen, kunde Arbejderne tage sig denne Kritik forholdsvis let, men da der med Loven af 1907 var oprettet statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser i Tilslutning til de bestaaende Fagforbund, blev Anvisningskontorerne nærmere knyttet til Arbejdsløshedsforsikringen, og dermed fik Arbejdsgiverne en yderligere Baggrund for deres Angreb paa den af Arbejderne administrerede Arbejdsanvisning. Efter at de statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser var oprettet, maatte det være klart, at man ikke derefter kunde betragte Kontorerne som værende af rent faglig Karakter. Indenfor de fleste Organisationer forstod man da ogsaa dette, men ikke i alle, og Resultatet blev Arbejdsanvisningsloven af 1913, i Henhold til hvilken der sideordnet med Kassernes Kontorer oprettedes en offentlig Arbejdsanvisning, som, selvom den ganske vist ikke har generet Arbejderne i den Grad, som Arbejdsgiverne kunde have ønsket det, dog alligevel i visse Situationer har øvet en vis Indflydelse paa tværs af Arbejdernes faglige Interesser. Jeg nævner ogsaa dette for at vise, hvorledes Lovgivningsmagten allerede paa et meget tidligt Tidspunkt har taget Konsekvensen af de fagorganisationsmæssige Udslag, som man har anset for uforenelige med almindelige samfundsmæssige Interesser. Af disse spredte Træk vil det ses, at der er to Linier i dansk Lovgivning, som berører de faglige Interesser, nemlig en Linie, der kendetegnes ved de sociale Love, og en Linie, som tager direkte Sigte paa det organisationsmæssige Arbejdsforhold, paa Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer. Medens det vel kan fastslaas, at Partiets Indsats paa den første Linie i al Almindelighed har været anerkendt af Fagbevægelsen, bortset fra de professionelle Opponenters, for hvem vort Partis Arbejde aldrig bliver tilfredsstillende, saa har Partiets Stilling til Fagbevægelsen i de senere Par Aar været sat under en Del Diskussion. Denne Diskussion maa ogsaa ses paa Baggrund af, at det er en Arbejderregering, der har taget Initiativet til de lovmæssige Foranstaltninger, der er foretaget. Allerede i 1925 begyndte Diskussionen og rejstes Kritiken i Anledning af, at det blev oplyst, at den socialdemokratiske Regering havde paatænkt at søge den Storkamp, der da fandt Sted, afsluttet ved tvungen Voldgift. En saadan Voldgift kom ikke i Stand, da Konflikten blev bragt til Afslutning paa anden Maade, men alene dette, at Regeringen havde overvejet Tanken og var forberedt paa ved Lov at lade en tvungen Voldgift træde i Funktion, gav Anledning til megen Meningsudveksling mellem Arbejderne, hvoraf mange var af den Opfattelse, at en saadan Handlemaade var en Tilsidesættelse af det Hensyn, som en socialdemokratisk Regering skyldte Fagbevægelsen. Det var, sagde man, et Angreb paa Fagbevægelsens Suverænitet, paa den Ret, som Organisationerne maatte have til frit og ubeskaaret at standse Arbejdet, naar de i Septemberforliget og gennem Den faste Voldgiftsrets Kendelser fastslaede Varsler og Fremgangsmaader var iagttagne. Det var den organisationsmæssige Frihed, som man frygtede at miste, den Frihed, som anses for at være en nødvendig Forudsætning for Fagbevægelsens Arbejde, for at der kan skabes Fremskridt med Hensyn til Løn- og Arbejdsbetingelser. Derfor blev ogsaa Loven af 31. Januar 1933 om, at der ikke i det kommende Aar maatte iværksættes

Arbejdsstandsninger, modtaget med blandede Følelser hos de fagorganiserede Arbejdere, selvom Loven direkte var rettet mod Arbejdsgiverne, der havde truet med Storkamp. Man ræsonnerede bl. a. saaledes, at hvad en socialdemokratisk Regering kunde bringe i Anvendelse overfor Arbejdsgiverne for at hindre disse i at forringe Arbejdernes Vilkaar, vilde en Modstanderregering omvendt ved given Lejlighed kunne bringe i Anvendelse overfor Arbejderne, naar disse forsøgte at gennemføre Forbedringer, og en Kamp herom vilde komme paa tværs af Samfundets Interesser. Ræsonnementet kan vel ikke helt forkastes, men det maa jo erindres, at Lockoutloven blev tilvejebragt i højere Grad for i det hele taget at undgaa en Arbejdskamp, end fordi Regeringen ønskede at blande sig i Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Regeringen maatte ved denne Lejlighed som senere vurdere Stillingen, maatte være klar over, hvad Virkningerne af en Arbejdskamp kunde blive, og her mindre tage Hensyn til, hvilket Udfald den vilde faa for Parterne, end til, at det var en Nødvendighed ogsaa for Fagbevægelsen, at Regeringen kunde blive siddende, hvad man ingenlunde kunde regne med, hvis først en Storkamp var brudt løs. Det var utvivlsomt del: politiske Moment, der her i højere Grad gjorde sig gældende end Hensynet til Arbejdernes faglige Interesser. Men da Hensynet til Partiet samtidig kunde forenes med, at Fagorganisationerne uden Kamp bevarede det en Gang indvundne Lønniveau, vilde det afgjort have været en Fejl, om Regeringen ikke havde benyttet sin Magt til at gennemføre denne Lov, som iøvrigt Arbejderne som Helhed meget hurtigt affandt sig med.

Mere ondt gjorde det sikkert, da Regeringen senere gennem tvungen Voldgift forhindrede en Konflikt mellem Slagterierne og Slagteriarbejderne, men Begrundelsen for den heromhandlede Lov var ikke alene et politisk Spørgsmaal, men Spørgsmaalet om, hvorvidt det danske Samfund til de Vanskeligheder, det i Forvejen havde med Hensyn til vor Landbrugseksport, skulde føje nye, som maaske kunde medføre alvorlige Virkninger i Fremtiden. Regeringen maatte her anlægge et andet Synspunkt end det, som f. Eks. Slagteriarbejderforbundet anlagde. Her tørnede rene, uforfalskede Fagforeningsinteresser sammen med de mere almene samfundsmæssige, men for saa vidt ogsaa med de politiske, som en Tilsidesættelse af det Hensyn, som man altid maa tage til berettigede Samfundsinteresser, vilde have medført, at Regeringens Stilling var blevet svækket, i givet Fald, at Regeringen var blevet styrtet. En fornuftig Afvejning, bortset fra de handelsøkonomiske Betragtninger, der kan gøres gældende, maatte her nødvendigvis føre til, at de fagforeningsmæssige Interesser maatte vige for de politiske, fordi en Undladelse af at tage tilbørligt Hensyn til de sidste i det lange Løb ikke alene vilde have gaaet ud over de relativt faa Slagteriarbejdere, men udover Arbejderbevægelsen som Helhed.

Saalænge det politiske Parti var i Opposition og ikke havde Regeringsansvaret, var det lettere for Parti og Fagbevægelse at følges ad. Dette at have Regeringsmagten medfører som altid, naar Ledelse skal overtages, et Ansvar, som muligvis nogle Fagforeningsledere og fagorganiserede Arbejdere ikke mener, at Fagbevægelsen skal dele med det politiske Parti. Der er jo adskillige, der endnu nærer Illusioner om, at Fagbevægelsen kan ledes efter samme Principper, som var god Latin for en Menneskealder siden. Ræsonnementet er, at Partiet, som har bragt Regeringen frem til Magten, maa tage Ansvaret for Regeringens Handlinger, og at disse i intet Tilfælde maa komme til at kollidere med snævre Fagforenings-Interesser.

Dette er imidlertid et fuldkomment Fejlsyn. For det første maa det erindres, at den langt overvejende Del af de fagorganiserede Arbejdere ogsaa er Medlemmer af Partiet. Men dernæst er Forholdet dette, at den gamle Teori om, at Fagorganisationerne enkeltvis eller samlede uden Indflydelse fra politisk Side maa have fri og uhindret Adgang til at pleje faglige Interesser, staar i omvendt Forhold til det negative Princip, der i Virkeligheden ligger til Grund for Fagbevægelsen. Fagbevægelsens Styrke ligger i, for saa vidt den repræsenterer den overvejende Del af Arbejderne, at den ved Standsning af Arbejdet, det vil sige Standsning af Produktionen, kan lægge et Tryk paa Produktionsmidlernes Indehavere, men Fagbevægelsen er ikke i Stand til at fremkalde positivt Arbejde. Fagbevægelsen er i sin Udfoldelse fuldkommen afhængig af, om der er Beskæftigelse. Hvis man under de nuværende Samfundsforhold og uden politisk Indflydelse kunde tænke sig en Tilstand, hvor til Stadighed kun 25 pCt. af Arbejderne var beskæftigede, kunde man ganske roligt likvidere Fagbevægelsen, den vilde være ude af Stand til at øve nogen som helst Indsats for at højne Løn- og

Arbejdsbetingelserne, fordi der var 75 pCt. af Arbejderne, hvis første Opgave maatte være, uden Hensyn til Betalingen, at erholde Arbejde, samtidig med at de 25 pCt. beskæftigede ikke kunde opretholde de øvriges Eksistens. Paa Grund af, at Fagbevægelsen i Beskæftigelsesperioderne kunde sætte ind for en Forbedring af Arbejdsbetingelserne, samtidig med at den kunde konsolidere sig til Kriserne, saaledes at den da kunde understøtte dem, der mistede deres Arbejde, har det været muligt at opnaa de Resultater, som vi kender. Hvis vi kunde tænke os i dette Øjeblik, at Privatkapitalen fuldkommen forsvandt, og dermed ogsaa Beskæftigelsen, vilde Arbejderne komme ud for en Situation, som slet ikke var til at overse, fordi Fagbevægelsen overhovedet ikke er indstillet paa at drive, hvad jeg vil kalde en positiv Erhvervspolitik. Denne negative Indstilling, som maaske indtil nu kan siges at have været en Styrke for Fagbevægelsen, fordi den i Virkeligheden ikke har haft noget som helst Ansvar for den beskæftigelsesmæssige Udvikling, vil i det lange Løb ikke kunne opretboldes. Naar Fagorganisationerne tidligt gik ind for de kollektive Overenskomster, var det simpelthen, fordi disse Overenskomster aabnede Mulighed for fagforeningsmæssige Fremskridt, men derfor maatte ogsaa Overenskomsterne afsluttes med dem, der betingede disse Fremskridt, nemlig Arbejdsgiverne, som besad Produktionsmidlerne, hvis Udnyttelse var en Forudsætning for Beskæftigelse. Vi er nu inde i en Overgangstid, i hvilken Privatkapitalen utvivlsomt lidt efter lidt bliver sat under Administration, d. v. s. under politisk Administration, en Administration, der antagelig vil føre til, at Privatkapitalen efterhaanden likvideres. Hvor lang Tid, der vil gaa, kan ingen vide, jeg er tilbøjelig til at mene, at det hverken bliver i vor eller den næste Generations Tid. Men dette, at Statsmagten, at Samfundet nu griber ind i Finansieringsforhold, ved Regulering af Produktionen og Afsætningen, og kontrollerende Import og Eksport, maa i høj Grad ændre den fagforeningsmæssige Indstilling. Naar Staten i stigende Grad søger at regulere Beskæftigelsen derved, at man paa de Omraader, hvor Privatkapitalen ikke ønsker at sætte ind for at skabe Beskæftigelse, søger at fremskaffe saadan, maa dette nødvendigvis betyde en Skærpelse af den politiske Indstilling. Fagbevægelsen maa ikke alene fortsætte som hidtil som et Led i Arbejderbevægelsen, føle sig som en Enhed med det politiske Arbejderparti, men maa ogsaa være klar over, at den nu og i Fremtiden i langt højere Grad, end Tilfældet har været tidligere, maa regne ikke alene med de private Arbejdsgivere som Bærerne af Produktionen, den Produktion, som Fagbevægelsen stadig vil være afhængig af, men ogsaa maa regne med Statsmagten.

Naar saa denne, som Tilfældet er i Danmark, udøves gennem en socialdemokratisk Regering, hvad maa da være denne Regerings Opgave, i Særdeleshed naar den ikke har et parlamentarisk Flertal i Befolkningen? Dens Opgave maa være med Henblik paa Fagbevægelsen at pleje Organisationsinteresser saa langt, som det er foreneligt med det Hensyn, som den nødvendigvis maa tage til Flertallet af Samfundet, der altsaa endnu ikke er socialdemokratisk indstillet, fordi Regeringen ved at undlade at tage et saadant Hensyn ikke vil kunne opretholde sin Stilling som Regering. Hvis derfor Fagbevægelsens Krav gaar videre, end det er foreneligt med dette nødvendige Hensyn til Samfundet, saa kommer den Situation, hvor Regeringen maa gaa imod Fagbevægelsen eller, som det skete med Slagteriarbejderne, imod den enkelte Fagorganisation. Og saa skal man ikke bebrejde Regeringen dens Stilling, men maa nødvendigvis bebrejde Fagorganisationen manglende Forstaaelse af, hvad Situationen kræver. Fagbevægelsen tvinges herved, og jeg mener ikke, det er nogen Skade, tværtimod, til at indstille sig paa en mere realøkonomisk Linie end den, Fagorganisationerne hidtil har fulgt. Denne Indstilling underbygges og fremkaldes yderligere derved, at Regeringen tager Hensyn til Fagbevægelsen ved Nedsættelse af Kommissioner og Udvalg og ved Besættelsen af Pladser, der ellers tidligere var forbeholdt Arbejdsgiverne og Lederne af de økonomiske Foretagender, af Banker og Sparekasser samt af Embedsmændene. Besættelse af saadanne Pladser med Fagforeningsrepræsentanter opfattes vist meget ofte som, at Regeringen, Partiet, erhverver sig nogle Gidsler, fordi man stadigvæk ikke har frigjort sig for den gamle fagforeningsmæssige Indstilling. Saaledes bør det ikke være, tværtimod bør det opfattes saaledes, at Partiet dermed giver Fagforeningslederne Adgang til at medvirke i en positiv Beskæftigelsespolitik, at medvirke til at øve Indflydelse paa de økonomiske Spørgsmaal og i det hele taget at øve Indflydelse paa den fremadskridende Administration af Privatkapitalen, saaledes at Fagbevægelsen efterhaanden kan forberede sig paa ogsaa at være med, naar engang det

kapitalistiske Bo skal likvideres. Men er denne Betragtning rigtig, maa Fagorganisationerne ogsaa give de Repræsentanter, der træder i direkte Samarbejde med de politiske, den nødvendige Ballast, d. v. s. at Fagbevægelsen efterhaanden ikke alene maa basere sig paa, hvad jeg vil kalde et positivt økonomisk Program, men ogsaa skabe saadanne Organer, som, ligestillet med Privatkapitalens, kan understøtte Arbejderrepræsentanterne i deres Opgave. Hvad er det da for Organer, der anvendes af Arbejdsgiverne, af Handelens Folk, af Bankerne, naar deres Repræsentanter skal samarbejde med Politikerne, med Embedsmændene og med Statsmagten? Jeg skal her pege paa Organer som Industriraadet og Grosserersocietetet, halvt officielle Kontorer, der ikke alene spørges til Raads i industrimæssige og handelsmæssige Forhold, men ogsaa holdes underrettede om de: økonomiske Foreteelser i Udlandet og i mange Tilfælde modtager Udenrigsrepræsentationens Indberetninger om Forholdene i de forskellige Lande. En meget stor Indflydelse udgaar fra disse Organer, i mange Tilfælde fuldkommen afgørende for de Beslutninger, der træffes i politiske Kredse og i Regeringskontorer, medens Fagbevægelsen nærmest staar paa bar Bund.

Det har sikkert været en Lykke for dansk Arbejderbevægelse, og ikke mindst for Fagbevægelsen, at den har været frigjort for et fremtrædende akademisk Element, saaledes som Tilfældet bl. a. var i Tyskland, og som sikkert ikke helt kan lades ude af Betragtning ved Bedømmelsen af den Udvikling, der dér har fundet Sted. Paa den anden Side var det jo sikkert en naturlig Ting, om der til De samvirkende Fagforbunds Kontor var knyttet uddannede Folk, som paa de økonomiske og erhvervsmæssige Omraader var i Stand til at supplere Praktikerne. Noget saadant findes ikke. Kun paa ét Omraade synes Fagorganisationerne som Helhed at have forstaaet Nødvendigheden af at have Talmateriale til Raadighed, nemlig naar det drejer sig om den rent lønmæssige Statistik, men derud over har man indtil nu i det store og hele følt sig tilfredsstillet og glemt, at ikke mindst Fagorganisationerne i allerhøjeste Grad har Brug for Tilvejebringelsen af tilsvarende Materiale, som nu understøtter Handelens og Industriens Repræsentanters Arbejde for at gøre sig gældende overfor Regeringsmagten. Tiden maa derfor være inde til en alvorlig Overvejelse af disse Problemer, hvis ikke Fagbevægelsen med Hensyn til Indflydelse paa den økonomiske Udvikling skal overlade Initiativet og Arbejdet til det politiske Parti. Det maa i denne Forbindelse ogsaa erindres, at det ved Forhandlingerne med Arbejdsgiverne har sin store Betydning, om Arbejdernes Repræsentanter er i Stand til paa lige Fod at drøfte de økonomiske Problemer, samtidig med at der øves en regulerende Indflydelse paa Partiets økonomiske Politik.

Jeg tror derfor, at den første Begyndelse til at give Fagbevægelsen en mere aktiv Indstilling, end Tilfældet hidtil har været, maa gøres ved at oprette tilsvarende Organer, som Handelens og Industriens Folk forlængst har indset Nødvendigheden af. Jeg mener dog, at det vil være uklogt og meget let kunne føre til Gnidninger mellem den faglige og den politiske Bevægelse, om saadanne Organer oprettedes af Fagorganisationerne alene, nærmere betegnet af De samvirkende Fagforbund. Det vilde utvivlsomt være af Betydning og styrke Samarbejdet mellem Fagbevægelsen og det politiske Parti og skabe Harmoni i hele Arbejderbevægelsen, om dens økonomiske Organ blev et Fællesorgan for den faglige, politiske og kooperative Bevægelse. Thi ogsaa for den sidste vilde det sikkert være af Betydning at være med i et saadant økonomisk Samarbejde, og det politiske Islæt, som et saadant Organ efter min Mening skal have, vilde give det et Fortrin frem for baade Grosserersocietetet og Industriraadet derved, at det stadigvæk vilde være i Kontakt med Partiets politiske Indstilling, og det vilde medføre, at Partiet kom i en naturlig Rapport til Fagorganisationerne, naar det drejede sig om økonomiske Spørgs-maal. Til et saadant »Arbejdernes økonomiske Raad« eller »Arbejdernes Erhvervsraad«, hvad man nu vil kalde det, maatte være knyttet fornøden faglig Arbejdskraft, uddannede Økonomer og Statistikere, men det maatte iøvrigt kontrolleres af valgte Repræsentanter for den faglige, politiske og kooperative Bevægelse, saaledes at man ogsaa her med al Hensyntagen til Sagkundskaben bevarer den Linie, der altid har præget den danske Arbejderbevægelse, nemlig at det er Arbejdernes egne Repræsentanter, der er Tyngdepunktet, med al Hensyntagen til den økonomiske og teoretiske Fagkundskab, som heller ikke den danske Arbejderbevægelse kan undvære.

Hvad bliver da Opgaverne for et saadant økonomisk Raad?

1) Ligestilling med Industriraadet og Grosserersocietetet overfor Egering og Rigsdag.

- 2) Ligestilling med Industriraadet og Grosserersocietetet med Hensyn til at faa tilstillet Gesandtskabernes og Konsulaternes Indberetninger vedrørende Erhvervsspørgsmaalene i andre Lande.
 - 3) Gennem udenlandske, officielle og andre økonomiske Publikationer at følge de økonomiske Bevægelser paa Verdensmarkedet.
 - 4) Være repræsenteret, naar Regeringen udsender Delegationer til at forhandle med fremmede Magter om handelsmæssige, erhvervsmæssige og andre økonomiske Spørgsmaal.
 - 5) Gennem Indsamling og Bearbejdning af Erhvervsstatistik at fremskaffe Oversigt over de forskellige Erhvervs Stilling, Virksomhedernes Indtjeningsevne, Udbyttepolitik o. lign.
 - 6) Være Raadgiver for Fagorganisationerne i økonomiske og erhvervsmæssige Spørgsmaal.
 - 7) Være vejledende for Kooperationen med Hensyn til Agitation, Reklamering o. lign.
 - 8) Være medvirkende i Oplysningsarbejdet paa de økonomiske, erhvervsmæssige og beskæftigelsesmæssige Omraader.
 - 9) Ved Udgivelse af Beretninger, Pjecer og andre Publikationer at oplyse Arbejderne og deres Tillidsmænd om økonomiske og erhvervsmæssige Spørgsmaal.
- Der er vel næppe nogen, der kan rejse berettiget Indvending imod et saadant Raad. Nogle vil maaske spørge, om ikke Omkostningerne vil blive for store. Jeg vil hertil svare, at Oprettelsen og Udbygningen af et saadant Erhvervsraad vil koste mange Penge, men der kan jo ingen Tvivl være om, at Arbejderbevægelsen som Helhed med Lethed vil kunne bære de dermed forbundne Omkostninger, hvis iøvrigt Interessen for Opgaven kan vækkes.
- Hvad der derimod efter min Mening vil volde mere Vanskelighed, er Spørgsmaalet om at finde de rigtige Folk til at lede dette Organ, men jeg vil tro, at: den heromhandlede Opgave vil være særdeles lokkende for unge dygtige Partifæller, der har den nødvendige teoretiske og praktiske Uddannelse. Nu kan man jo sige, at alt dette er meget godt og meget rigtigt, men selvom et saadant erhvervsmæssigt Samarbejde mellem den faglige, politiske og kooperative Del af Arbejderbevægelsen tilvejebringes, er Fagbevægelsen ikke garderet imod, at der træffes lovgivningsmæssige Foranstaltninger overfor Fagforeningerne, saaledes som det er sket under den socialdemokratiske Regering. Dette skal erkendes, men jeg tror paa, at en Fagbevægelse, hvis Ledere er præget af Evne til at vurdere de til enhver Tid værende Muligheder for at kunne gøre Fremstød, idet alle de Forhold, der kan øve Indflydelse paa disse Muligheder, tages i Betragtning, ikke behøver at frygte for manglende Hensyntagen fra Parti eller Regering, alene af den Aarsag, at en saadan manglende Hensyntagen vilde skabe Vanskeligheder for Partiet som saadant.
- Andre vil maaske mene, at en saadan dybtgaaende Afvejning af erhvervsmæssige og økonomiske Forhold vil hæmme Fagbevægelsen i at aktionere og vil betyde en Moderation af de Principper, som den hidtil har hvilet paa. Hertil vil jeg sige, at en Fagbevægelse, der i sit Arbejde fortsat undlader at tage Hensyn til de erhvervsmæssige og beskæftigelsesmæssige Forhold og alene paa Skøn eller primitiv Indstilling søger at slaa sig igennem, vil komme til kort. En hensynsløs Fagforeningspolitik vil i det lange Løb føre til saadanne Modforanstaltninger fra Samfundets Side, at Fagorganisationernes Frihed, deres Selvstyre og den saa stærkt hævdede Suverænitet vil komme i alvorlig Fare. Det er sandsynligt, at en mere dybtgaaende Analysering af de Muligheder, der i Fremtiden vil være for Fagorganisationerne for at kunne gøre Fremskridt, vil indskrænke Overenskomstsituationerne og Arbejdskampene, men heri ser jeg ikke nogen Ulykke, naar blot Fagorganisationerne vil indstille sig paa at drive en smidig og bevægelig Politik. Hvis man vil forsøge at fordybe sig i Arbejdskampenes Historie, vil man opdage, at de Resultater, der er opnaaede igennem de aabne Kampe, meget ofte staar i omvendt Forhold til de Ofre, der er bragt. Paa den anden Side vil jeg ikke paa nogen Maade underkende Arbejdskampens Betydning baade som Pressionsmiddel overfor Arbejdsgiverne og som Middel til, naar Situationen kræver det, at bibringe Fagbevægelsen den nødvendige Følelse af Selvhævdelse, men den bevidste Indstilling paa at ville benytte Arbejdskampen i alle Situationer, hvor der opstaar Divergenser mellem Parterne, vil virke undergravende paa Fagbevægelsen og paa Arbejderbevægelsen som Helhed.
- I denne Forbindelse vil jeg ogsaa pege paa Nødvendigheden af, at Fagforeningerne, naar disse skal træffe deres Beslutninger, specielt naar det drejer sig om Indgaaelse af Overenskomster, præciserer deres Stilling paa en saa-dan Maade, at der ikke kan være Tvivl om, hvad der er

Medlemmernes Standpunkt. Jeg tænker her paa deri Medbestemmelsesret, som Medlemmerne gennem Urafstemning har erhvervet sig i en Række Organisationer, en Medbestemmelsesret, der var et Udslag af den bevægede Tid under og efter Krigen, men en Ret, der ikke er blevet efterfulgt af en tilsvarende Pligtfølelse hos Arbejderne. I stigende Grad viser det sig, naar der foretages Urafstemninger, at Medlemmerne undlader at deltage.

I Kravet om obligatorisk Urafstemning har det ikke været muligt at faa Medlemmerne til at følge med, og det har mere end een Gang virket parodisk, at mindre end Halvdelen af en Organisations Medlemmer har deltaget i en Afstemning, saaledes at det har været et ganske ringe Mindretal, der har gjort Udslaget. At dette undergraver deres Stilling, der skal forhandle med Arbejdsgiverne, er let forstaaeligt. Naar Afstemningerne nærmest giver Udtryk for fuldstændig Ligegyldighed hos Medlemmerne, undlader dette selvfølgelig ikke at øve sin Virkning paa Arbejdsgiverne. Dertil kommer, at Bevidstheden hos Arbejdsgiverne om, at Resultatet, der opnaas med Arbejdernes Repræsentanter, muligvis vil blive forkastet, medfører, at de ikke altid i første Omgang giver alt, hvad de ellers vilde lade sig presse til, men gemmer noget, i Fald der skal optages nye Forhandlinger.

Der er ingen Tvivl om, at Forhandlere, der er i Stand til at slutte under Ansvar for Medlemmerne, i mange Tilfælde vilde kunne faa Arbejdsgiverne trukket noget længere med, end naar Medlemmerne har den endelige Afgørelse. Dertil kommer, at Arbejdernes store Afstemningsapparat bevirker, at Stillingen mellem Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer bliver ulige. Medens Arbejdsgiverne koncentrerer deres Magt i Toppen, hvorved deres Organisationer bliver manøvredygtige, saa hæmmes Fagorganisationernes Manøvremuligheder. Dertil kommer det politiske Moment. Det er ikke let at forsvare, naar man truer med at standse vigtige Samfundsfunktioner for derigennem at opnaa Fordele for Arbejderne, at de samme Arbejdere, naar de faar Adgang til at tage Stilling til de Resultater, der ved Forhandling opnaas, undlader at øve deres Indflydelse. Det er heller ikke let at forklare, at det er en naturlig Ting, at en Organisation gaar ind for at modsætte sig, at dens Medlemmers Løn bliver reduceret, og naar der saa endelig gennem Forligsmanden er tilvejebragt et Mæglingsforslag, undlader i visse Tilfælde mere end Halvdelen af Medlemmerne at tage Stilling dertil, Det var denne fuldkomne Meningsløshed, der medførte, at Regeringen i Forligsmandsloven maatte indføje de Afstemningsregler, som har vakt nogen Kritik rundt omkring. Der er dog mindre Grund til at kritisere disse Regler, end der er til at kritisere en Fagbevægelse, som undlod i Tide at træffe saadanne Foranstaltninger, at det blev overflødigt for Lovgivningsmagten at gribe ind. Man burde selv af egen fri Vilje have bragt Urafstemningerne ind i et forsvarligt Spor, eller ogsaa have skabt saadanne kompetente Forsamlinger, hvilende paa Medlemmernes Valg, at de kunde træffe de endelige Beslutninger. Jeg ved godt, at det skurrer i Ørene, naar der tales om kompetente Forsamlinger. Det opfattes som et Forsøg paa at fratage Medlemmerne den saa meget priste Medbestemmelsesret. Jeg vil hertil sige, at jeg trods alt vil undlade at angribe Urafstemningssystemet, naar det virkelig benyttes af Medlemmerne som saadan, men til Gengæld frygter jeg for, at selv de nuværende Afstemningsregler i Forligsmands-loven i det lange Løb ikke vil være tilstrækkelige, hvis ikke Medlemmerne benytter deres Stemmeret. Jeg er ogsaa klar over, at Bærerne af Urafstemningsprincippet føler sig generet af Medlemmernes Ligegyldighed og ofte er inde paa, om ikke det er muligt gennem Bøder eller paa anden Maade at tvinge Medlemmerne til at deltage i Afstemningen. Jeg tilstaar, at jeg er imod Tvangsforanstaltninger i saa Henseende, og hvis ikke Medlemmerne frivilligt vil benytte deres Stemmeret, er det min Opfattelse, at man hellere maa gaa over til kompetente Forsamlinger af en saadan Størrelse og Sammensætning, at de bliver et forsvarligt Udtryk for Medlemmernes Standpunkt.

I det hele taget maa Fagbevægelsen i Tider som de nuværende passe paa, at den ikke ved en ensidig Hævdelse af gamle Doktriner mister sin Indflydelse. Fornylig har vort Parti faaet et Arbejdsprogram, afpasset efter Tidens Vilkaar og givende Udtryk for, at Socialdemokratiet er indstillet paa at øve Dagens Gerning til Gavn for den arbejdende Befolkning, men under Hensyntagen til alle berettigede Samfundsinteresser. Ogsaa Fagbevægelsen maa i disse Tider drive opportunistisk Politik, dette er ikke det samme som at undlade at udnytte de Muligheder, der nu engang maatte være til Stede, men det betyder heller ikke, at man skyder over Maalet i Troen paa, at dette at drive Fagforeningspolitik er det samme i Dag som for en Menneskealder

tilbage. Selvfølgelig vil en saadan opportunistisk Politik blive angrebet af Kommunisterne, der vil vrænge Moderation, og nogle vil vel mene, at det vil føre til, at Arbejderne vil svigte deres Organisationer. Jeg tror ikke herpaa, specielt vil danske Arbejdere ikke gøre det, naar kun de, der er sat til at vejlede dem, virkelig forstaaer deres Opgave, og ikke, som det saa ofte slcer, vildleder. Personligt er det min Erfaring, at aaben og ærlig Tale til Arbejderne altid bliver forstaaet, og derfor har jeg ogsaa den sikre Tro paa, at naar kun alle Ledere vil føre en saadan Tale, vil Arbejderne forstaa dem og rette sig derefter.

Hvis Fagbevægelsen ikke skal sejle agter ud, kan vi ikke overlade til vort Parti og vor Regering alene at løse de økonomiske Problemer. Fagbevægelsen maa ogsaa være med, men at være med vil sige at øve Indflydelse, og en saadan øves ikke, naar man prædiker direkte Aktion og aaben Arbejdskamp som det eneste Vaaben, Arbejderne har at bruge.

Det vil være umuligt at drive opportunistisk Partipolitik, men hensynsløs Fagpolitik. Heldigvis er der ogsaa Tegn til, at man indenfor Fagbevægelsen forstaaer Stillingen, og lad mig her anføre, at naar f. Eks. Metalarbejderne i 1931 øvede en Indsats for at undgaa en større Arbejdskamp dengang, var det naturligvis først og fremmest, fordi vi opfattede Stillingen saaledes, at et Tilbagetog faglig set var det rigtige. Vi stod ved Indgangen til en langvarig Krise, og de, der nu paa ærlig Maade vil vurdere den daværende Situation kan sikkert kun komme til det Resultat, at det var det rigtige, som vi foretog os. Men vi undlod heller ikke, da vi skulde vurdere Stillingen, at regne med, hvad en Arbejdskamp vilde betyde politisk.

Naar vi, imod en meget hensynsløs Opposition og trods en haard Kritik, dengang satte ind for ad fredelig Vej at komme til en Ordning, skyldtes del: selvfølgelig først og fremmest Hensynet til Fagorganisationerne, men i vor Vurdering af, hvad Situationen krævede af os, indgik ogsaa Hensynet til Parti og Regering. Paa samme Maade har vi nu i Aar forlænget vore Overenskomster udover den Termin, der var fastsat i Forligsmandsforslaget, og vi har utvivlsomt ogsaa hermed øvet en politisk Indsats. Den Afspænding, som vor Overenskomstforlængelse betyder med Henblik paa den kommende Overenskomstsituation, har ikke alene Betydning for Fagbevægelsen som saadan, men ogsaa for Regeringen, der altid vil komme ud for Vanskeligheder, naar de store omfattende faglige Konfliktsituationer opstaar. Jeg er ogsaa tilbøjelig til at tro, at Overenskomstforlængelsen i anden Henseende har politisk Betydning, nemlig med Henblik paa vor Krones Værdi. Jeg vil tro, at det har styrket vor Regering i dens Modstand imod yderligere Forringelse af Kronen, at 35,000 Metalarbejdere i Tillid til Regeringens Kronepolitik har forlænget deres Overenskomster uforandrede. At Regeringen maa føle sig yderligere forpligtet heraf, anser jeg for givet, og hvis dette er rigtigt, viser det Værdien af politisk og fagforeningsmæssigt Samarbejde, eftersom en yderligere Kroneforringelse vil skabe Dyrtidsstigning og dermed økonomiske Vanskeligheder for Arbejderne.

Den danske Fagbevægelse er i sin Oprindelse politisk indstillet. Partiet har gennem Tiderne taget Konsekvenserne heraf, og ved sin Virksomhed bidraget: i fremragende Grad til de Fremskridt, Fagbevægelsen har kunnet notere. Nu er Tiden kommet, hvor Fagbevægelsen, maaske til Tider i Resignation, skal vise sin Forstaaelse af Partiets Stilling til Tidens Vanskeligheder. Lad os haabe, at gensidig Forstaaelse og Hensyntagen vil bidrage til, at det faglige og politiske Samarbejde kan styrkes og udvikles og bære den danske Arbejderbevægelse frelst gennem Tidens Vanskeligheder.